

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
pe $\frac{1}{2}$ de an 5 cor.
România și străinătate pe an 14 frc.
pe $\frac{1}{2}$ an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea

„FOAIA DIECEZANĂ”
iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Administrațiunea Tipografiei și Librăriei die-
cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan **Ioan I. Papp**,
rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1910.

Cristos a înviat!

Domnilor deputați!

Am prăznuit înainte cu 8 zile marele praznic al prealuminății învieri a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos, iar astăzi ne-am întrunit în Sinod eparhial; pentru a ne exercia unul dintre cele mai frumoase drepturi ale bisericii noastre apostolice sinodale, dreptul garantat în legea noastră organică, de a ne regula, administra și conduce noi înșine afacerile bisericești, școlare și fundamentale din eparhia noastră.

A fost mare bucuria învățăceilor văzând pe Domnul și Mântuitorul nostru Isus Cristos înviat din morți, dar mare a fost și mângăierea clerului și a poporului din Metropolia noastră la vestea redobândirii acestei vieți sinodale.

Precum însă bucuria sfinților învățăcei ai Mântuitorului Cristos a emanat nu numai din adevărul, că prealuminata înviere a Domnului este biruința vieții asupra morții, ci și deosebi din acel adevăr, că prin această înviere s'a dat signalul, că lumina a biruit întunerecul, deci lumina este calea binelui pentru toți, care-l cearcă, — tot astfel bucuria clerului și a poporului din metropolia noastră n'a emanat numai din recăstigarea dreptului de întrunire în adunări publice bisericești, nici numai din dreptul de conlucrare a tuturor membrilor, din care se constituie corpul, ce-l numim biserică, ci bucuria înaintașilor noștri de pe vremuri și astfel și bucuria noastră, celor de acum, la asemenea întruniri, își află esplanada în scopul, care-l urmărește biserică noastră prin viața ei sinodală, care n'a fost și nu este altul, decât dezvoltarea și întărirea vieții religioase-morale a credincioșilor noștri, înaintarea lor în cultură și prin cultură la bunăstare în măsura de a corăspunde tot mai mult datorințelor creștinești și cetățenești, deci și problemei vieții.

Acesta fiind scopul întrunirilor noastre în adunări publice bisericești, va înțelege ori și cine, că dacă capul unei familii se bucură de prezența fiilor săi, angajați a-l sprijini în conducerea afacerilor proprii economice, cu cât mai mare este bucuria arhierilor noștri de prezența fiilor lor sufletești și cu cât mai mare este și bucuria mea, când, după intervalul unui an de zile, am plăcuta ocaziune de a vă saluta în

jurul meu, ca și pe reprezentanții clerului și ai poporului eparhial, cari cu dragostea de fii adevărați ați grăbit din apropiere și din depărtare la centrul diecezei, pentru a ne consulta și sprijini în nizuințele noastre de consolidare, apărare și promovare a intereselor binepricite ale familiei noastre celei mari, ale bisericii noastre naționale și ale instituțiilor ei religioase-morale și economice culturale, de cari avem să ne ocupăm și cu această ocaziune.

De aceea spre semnul vădit al bucuriei mele de norocoasa revedere, vă întimpin cu căldura inimei părintești și vă salut cordial cu dulcea și mângăietoarea salutare a bisericii noastre naționale „Cristos a înviat”.

Domnilor deputați!

Sesiunea ordinară a sinodului eparhial, la care ne-am întrunit astăzi, este de o însemnatate mai rară, pentru că încheind cu ziua de astăzi sesiunea a patru-zecea dela reactivarea vieții noastre constituționale, intrăm în al cincelea deceniu, deci: după ce în sfânta biserică am înălțat rugăciunii la tronul ceresc pentru odihna sufletului foștilor membri și prezidenți ai Sinodului nostru, acum mutați la celea eterne, urmează în cale naturală: să facem o reprivere și asupra rezultatelor obținute în ceste patru decenii trecute ale vieții noastre sinodale.

Și când ne cugetăm la aceasta, trebuie să recunoaștem, că deși față cu trecutul am înaintat pe toate terenele vieții publice bisericești, școlare și economice; deși s'au edificat, renovat și împodobit numeroase biserici; deși s'au sporit capitalele bisericești, școlare și fundamentale, din care parte însemnată s'au investit în realități; deși s'a sporit numărul stațiilor învățătoarești, s'au ridicat edificii pompoase cu sale de învățământ și locuințe pentru învățători și s'au urcat salariile învățătoarești; deși astfel s'au făcut progrese însemnate și pe terenul religios-moral și cultural economic, totuși, oricât am fi de optimiști, trebuie să recunoaștem, că sub raportul cultural și economic, poporul nostru dreptcredincios a rămas mult îndărăptul altor neamuri, cu cari Dumnezeu ne-a asăzat pe acest pământ.

Când accentuez acestea, nu pot retăcea faptul cunoscut tuturor, că prin art. de lege XXVII. din 1907, școalele noastre confesionale au ajuns într-o situație atât de grea, încât unii dintre ai noștri se ocupau

cu idea și militau pentru decretarea închiderii acestora, din motivul, că legea aceasta riguroasă ne-au aflat nepregătiți pentru suportarea sarcinilor impuse.

Am cunoscut și eu însumi și cunosc greutatea situației și neputințele unei părți însemnate din popor, dar cunoscând și aceea, că între agendele de cari Măritul nostru Congres național s'a ocupat cu preferință la prima sa întrunire pe baza statutului sancționat — a fost organizarea învățământului nostru popular; cunoscând, că prin aceasta Măritul nostru Congres n'a urmărit altceva decât, ca prin învățătura din școala populară confesională să se pună bază adevărată la cultura intelectuală și religioasă-morală a tinerelor odrasle, chemate a fi după vreme stâlpii și apărătorii intereselor binepricite ale bisericii și a statului nostru deopotrivă, iar prin aceasta dându-să deviza, că *cultura* este singura putere, care ridică un popor, tocmai ca și pe indivizii singuratici; dându-ne seama și de aceea, că omul fără cultură este unealtă oarbă în mâinile celor cu învățatură; mai cugetând și la adevărul, că lumina și învățătura în popor să pot răspândi mai cu succes prin școala sa confesională, — nu am putut împărtăși vederile celor cu abandonarea școlii, ci în vederea adevărului, că *celce renunță la școală este asemenea celui care renunță la viață*, nu am încetat a da expresiune dorinței și a stăruii cu toate mijloacele pentru susținerea școlii noastre între orice împrejurări, și toți ceice am fost de aceste vederi, avem satisfacția, că și Măritul nostru Congres național-bisericesc, întocmai ca și sinodul nostru din anul trecut, a decretat prin concluz susținerea școlii noastre cu orice mijloace, deci și cu luarea în considerare a ajutorului de stat, acolo unde să recere.

În vederea acestora trebuie să ne întocmim modul și felul nostru de gândire și acțiune astfel: că urmând exemplului conducătorilor altor neamuri, să stăruim cu toată căldura dragostei noastre creștinești, întru a propaga și înrădăcina în toate păturile poporului nostru în măsură tot mai mare convingerea, că fără învățatură nu poate fi bunăstare și înaintare întocmai precum nu este mântuire fără fapte, urmate din adevărata credință în Dumnezeu și în ajutorul darului său.

Deci îndrumarea poporului la iubirea de biserică și credința strămoșească, la respectul față de legi și autorități, — prin însași viața și faptele noastre, prin purtarea și ținuta noastră; luminarea poporului asupra mijloacelor de înaintare și întărire, deșteptarea în popor a sentimentului de datorință și de jertfă pentru susținerea și augmentarea instituțiilor noastre culturale, — cu cuvântul și exemplul nostru, să fie deviza noastră, nu numai în cursul desbaterilor sinodale, ci și afară de sinod, căci numai astfel ne vom dovedi dragostea și ne vom face datorința față de neamul și biserica, a cărei fii sântem și a cărei reprezentanți dorim a ne afirma.

Rezervându-ne, ca despre starea afacerilor din dieceză, să prezentăm rapoarte speciale, dechiar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial, convocată pe ziua de astăzi, de deschisă.

La înălțarea Domnului

Patruzeci de zile au trecut decând Mântuitorul părăsind pământul s'a ridicat cu mărire și putere la Tatăl Ceresc, ca prin această minune să dovedească lumii puterea sa dumnezeiască. A petrecut între în-

vățăceii săi nu mai mult ca om, nu cu frică ori cutremur, ci în o înrăurire maestatică, cu o dragoste supranaturală, îndemnând, învățând și sfătuindu-i desăvârșit pentru împărăția lui Dumnezeu, împărăția cărea începând-o el ei să o continue și această conținuită să se sfârșască „*la sfârșitul veacurilor*“. Le-a vorbit ca un Dumnezeu și toate prorociile revocându-le în memorie și combinându-le cu cele ale Test. V. îi pregătește pentru misiunea apostolică, îi pregătește ca „*mergând în toată lumea să predice cuvântul evangheliei Sale*“.

Tot timpul l-a petrecut între ei, s'a arătat lor și vorbindu-le astfel s'a apropiat ceasul ca de nou să se preamărească când pământul să peardă pre Domnul și stăpânul său, ca să nu mai fie cu trup pe pământ, să nu mai asculte graiurile de ocară ale păcătoșilor, să nu mai fie silit să mustre pre cărturari și farisei, să nu mai fie silit ca luând biciul să-i alunge din templul Domnului, ca să facă loc celor buni și credincioși, ci să se ridice sus, să ia putere supranaturală, putere dumnezeiască, să se întoarcă la mărirea dumnezeiască de unde a plecat, să se așeze de a dreapta celui Prea Înalt de care numai timp scurt se lipsi ca să mântuiască neamul omenesc plin de păcate, „*de robia celui străin*“.

În această vreme scurtă cu puterea sa dumnezeiască incredință pre Toma cel indoelnic, îl convinse în 2 rânduri că împărăția sa aceasta nu este din lumea aceasta, că el n-a venit numai să învețe, să mustre și certe, ci sa și patimească, a venit ca această împărăție să o îndeplinească, să o arate în toată plenitudinea sa și să convingă pre toți că el însuș este Dumnezeu, este acela carele pornind din sânul Tatălui a venit pre pământ, chipul robului luând și întru asemănare omenească făcându-se s'a dat pre sine morții. L-a incredințat pre acest învățat cel scrupulos, ca mai mult să arate lumii viitoare și să o încredințeze de puterea cuvintelor sale tainice „*fericiți ceice n'au văzut și au crezut*“.

Precât le vorbia Isus învățăceilor săi înainte de moarte despre cele pământești, pre atâta se ocupa el după înviere cu ei despre cele cerești. El pregătește învățăceii săi pentru marea împărăție ce să va întemeia, pentru care el a fost trimis. O deosebită nădejde legă el de lucrarea vigurosului Petru, a acestui bătrân care cu mintea sa întreprinzătoare știu să cucerească prin o simplă cuvântare mii de oameni. De inima acestuia voia el să lege puterea sa dumnezeiască, ca cel mai cu inimă, mai vioi și mai isteț între ceilalți, să țină strâns legătura dragostei: „*Simone a lui Iona inbește-mă*“, agrăindu-l „*Paste oile mele*“! poruncindu-i ca să-l urmeze. Atunci le-au deschis mintea lor deplin, mintea întunecată carea nu era în stare să cuprindă penitruce a fost el trimis. Atunci le arătă el calea spre mântuire și ajutăți de puterea de a primi prin darul Duhului sf. toate învățăturile și tainele evangheliei sale să fie vestitori „*până la marginile lumii*“.

Și cum le vorbea el în toată ziua tot mai luminat și respicat, cum îi pregătia și ridica la tainele Părintelui Ceresc, ceasul tot să mai apropia și vremea petrecerii sale cu dănșii să scurte, așa că într'una din zile luându-i cu sine s'a suit în muntele Maslinilor la acelaș loc unde a început patimile sale și de unde să începe și mărirea sa. Învățăceii credincioși nici că s'au îndoit despre cecele vor urma, ci nu știură că această cale este cea din urmă ce o fac cu Domnul și Stăpânul lor pre pământ, că se duc cu el și îl petrec ca să se întoarcă singuri îndărăt ne mai

văzând fața lui strălucitoare, ne mai auzind glasul lui dulce și vesel și ne mai putând să-i sărute poala hainei lui. Nu-i mai poate zice de bucurie văzându-l și cunoscându-l Toma: „*Domnul meu și Dumnezeuul meu*“.

Deși erau triști, deși inima lor le spunea taina ascunsă, totuși nici pre cale, nici acolo sus adunați nu-și putură da seama de celece vor urma. Și cum era în mijlocul lor, cum le vorbi cu foc și toată căldura inimii, cum îi stătuia și învăța zicându-le „*Mergeți în toată lumea, binevestiți evangelia la toată zidirea*“ cu o inimă de Părinte ce-ș privește cu drag fiii săi și ca fii cari privesc la părintele lor ca la un soare, în văpaea dragostei glasul îi înceată, și numai privindu-i uitându-se la cer, privește jos spre ei și în tăcere întinzând mâinile le dă binecuvântarea cea mai de pre urmă. Să face o tăcere mormântală și mărirea dumnezeiască venind și adumbrindu-i le dă puterea tainică de a fi vestitori evangheliei Cristosului lor, de a fi lei îndrăzneți și de a avea tăria de a străbate văi și dealuri, codri și câmpii, uscat și mare, ca să propoveduiască pre Acela care venind în lume „*a mântuit-o din stricăciune*“.

În această tăcere mormântală ridică mâinile și privind spre cer mărirea dumnezeiască să arată strălucind, ceriul să deschide ca să primească pre stăpânul; soarele cu razele sale varsă pre pământ atâta splendoare, atâta foc și lumină încât învățăceii cum erau privind spre el și cum, mintea și gândurile lor zburau în sferile înalte ale împărăției lui Dumnezeu, ochii lor să întunece de această splendoare, nu-l mai pot cuprinde, nu-l mai văd; și cerurile fiind deschise el încunjurat de razele mării ridicând mâinile și învâluit în un nor gros, se ridică în înălțime, în sferile înalte, iar învățăceii în această tăcere, în această strălucire dumnezeiască, toți mirați și cuprinși de frică îl privesc amuțiți cum se ridică sus la Tatal ceresc. Ar grăi ceva, l-ar agrăi pre Isus, ar vorbi ceva între sine, dar glasul lor este amuțit, gândul și ochii lor sus privind cum el tot mai sus se ridică și se face ca o stea strălucitoare și învâluit în acel nor tot mai gros se perde în slava dumnezeiască.

Abia târziu dupăce ochii lor, deși pironiți spre boltile cerești nu-l mai văzură, deși cuprinși de o mirare și spaimă oarecare, privind unii spre alții văd fieștecarele în inimă și rărunchi, că celece au fost au trebuit să să întâmple; dezlegați și luminați prin puterea binecuvântării sale au cunoscut ei că acesta a fost momentul de mărire, de despărțire între tată și copii, aceasta a fost clipita când Tatăl i-au înscris pre toți în cartea vieții și a nemuririi și i-a dezignat pentru propoveduirea evangheliei la toată zidirea, „*ca tot celce va crede să să mântuiască, iar celce nu crede să să asândească*“.

Astfel cuprinși de mirare întărindu-se tot mai tare în inima lor, se umplu de entuziasm și fericire, dându-și bine seama de celece s'au petrecut, se întorc cu mare bucurie în Ierusalim, unde petrec în evlavie și rugăciune așteptând „*făgăduința Tatălui*“.

Aureliu Iana
preot în Măidan.

Predică

la „*Înălțarea Domnului*“

„Domnul Isus dupăce a grăt cur dânsii s'a înălțat la cer și a șazut de dreapta lui Dumnezeu“ (Marcu, 16, 19).

Iubiților creștini!

Primăvara cea alintată de adierile aerului cel plin de puterea vieții înviorătoare și împodobită cu cele mai frumoase și de o drăgălășie zimbătoare floricele, cari păstrează în inimile lor sămânța dulcetii roadelor bunătăților pământesti, împreună cu viersurile fermăcătoare ale păsărelelor, ne-a desfătat cu adierile veseliei și a fericirii, prin fiorii nădejzii, că vom gusta din bunătățile, cari le-a presărat pe fața pământului.

Azi, cercetând și privind creșterea *puterii primăverii*, vedem că iubirea-i curată este zămislită în felurile poame mici și în mărețele spice, cari toate tainic ne șoptesc: „*Veselește-te omule și întărește-ți nădejdea, căci tu vei gusta dulceața noastră*“.

Mare asămănare este între dezvoltarea și creșterea *puterii iubitoare a primăverii* firii lumii văzute și între dezvoltarea și creșterea *puterii primăverii* vieții sufletești, care îndulcește pe aleșii ei cu dulceața roadelor celor neperitoare și vecinice a împărăției cerești.

Noi credincioșii, la auzul tainicului vers prea încântător a privighetoarei primăverii vieții sufletești, adecă a strălucitorului inger carele a strigat: „*Cristos a înviat!*“, ne-am umplut nu numai de veselie și de bucurie sufletească negrăită de limba omenească, ci îndeosebi ne-am străbătut inimile de fiorii nădejzii fericirii împărăției cerești a lui Cristos Dumnezeu.

Sânta biserică prin dumnezeestile învățături și prin prea mărețele dovezi ale „*Învierii Domnului*“ arătate de însuș *Isus cel înviat* sântilor apostoli și învățăceii în cele 40 de zile după înviere, pe cari dovezi sânta biserică cu mare dragoste vestindu-le nouă, a zămislit din fiorii nădejzii învierii *credința cea tare și statornică a nădejzii creștine*, a cărei răspătire bogată sânt roadele fericirii împărăției cerești.

Azi sânta biserică cu mare bucurie vestește tuturor creștinilor amintirea praznicului, când Isus celce a înviat din morți a eșit cu sântii apostoli în muntele Maslinilor și dupăce le-a poruncit: „*Ca să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aștepte pogorârea darului Duhului sânt*“ de nor luminos înconjurat fiind s'a înălțat la cer cu mărire și a șazut de dreapta Tatălui.

Mare și necuprinsă minune este înălțarea chipului omeneșc la cer nu numai de mintea omenească, ci chiar și: „*Căpeteniile ingerilor văzând înălțarea străină nu să pricepeau zicând unii cătră alții: Ce vedere este aceasta? că om la chip să vede, iar ca un Dumnezeu mai presus de cer cu trupul se sue*“ (Stihiră la Lăudări).



Duhul sânt luminează dumnezeeste mintea ingerilor, prin porunca dată tuturor căpeteniilor grăind : „Rădicați Domni porțile voastre ; toate popoarele plesniți cu mâinile, că se sue Cristos unde era mai înainte“ (Stihiră la vecernie). Mintea ingerească, dumnezeeste luminată de puterea Duhului sânt luminează și pe sântii apostoli grăindu-le : „Bărbați Galileeni, pentrucă vă mirați de înălțarea dătătorului de viață? Acesta va veni iarăș pe pământ, să judece lumea toată, ca un judecător prea drept“ (Stihiră din cântarea a V-a Canonul Înălțării).

Bucuria și fericirea noastră duhovnicească cu carea ne îndulcește preamărita sărbătoare de azi, să-o povestim tuturor cu mare bucurie grăind : „Să cântăm toate popoarele lui Cristos celuice s'a înălțat cu mărire pe umerele cheruvimilor și împreună ne-a pus pe noi de dreapta Tatălui, cântare de învingere că s'a prea mărit“ (Stihiră din Canonul Înălțării).

Voaă, iubitorilor creștini îndeosebi, cari azi vă veseliți vă grăiesc eu părintele vostru sufletesc, aceste cuvinte sante : „Veniți să ne trezim și la înălțime să ne ridicăm ochii și gândirile, să ne ridicăm vederile împreună și simțirile spre porțile cerești, noi cești muritori“ (Din Icosul Înălțării).

Sus să privim ! căci prin trupul Mântuitorului cel roșit cu ranele pătimirii și trupurile noastre au dobândit dreptul să se înalțe la cer, ceea ce azi prea lămurit nouă ni să arată.

Nu numai că am dobândit dreptul, ci datorii sântem toți să ne înălțăm când preamărita venire a Fiului lui Dumnezeu o va vesti glasul trâmbițelor ingerești și strălucirea norilor ne va arăta fața prea strălucitoare a Judecătorului atodrept ; zic încă odată, datorii sântem să ne înălțăm și să dăm seama de faptele vieții noastre pământeste.

Înălțarea noastră la cer este spre mărirea sau spre rușinarea noastră.

Atodreptul judecător Isus pre ceice în strălucirea curăției vieții pământeste au viețuit și împodobiți cu faptele cele bune se înalță cătră dânsul, prin judecata sa îi va lumina cu strălucirea cerească, va zice ingerilor : „Rădicați Domni porțile cerului, ca să intre dreptul întru bucuria Domnului“.

Celorce se înalță însă cu ranele păcatelor vieții spurcate, judecata cerească le va întuneca fața și de puțină strălucire avută pre pământ, și ca fulgerul vor cădea din fața înălțimii cei luminoase a cerului în întunecimea adâncimii înfiorătoare a iadului, unde cu setea răzbunării cei neimpăcate îi așteaptă diavolii cei întunecați, ca să-i amărască cu chinurile focului celui vecinic.

Deci să cuvine, ca azi să ne gândim asupra căilor și mijloacelor prin care și noi ne putem împodobi cu faptele cele bune și cu curăția vieții, care ne deschid porțile cerului.

Isus Cristos s'a suit cu sântii apostoli în muntele cel sânt al Maslinilor și le-a spus, că în rugăciune și în privighiere să aștepte pogorârea Duhului sânt, care

va lumina sufletele lör și-i va face să înțeleagă toate ; iar după aceea s'a înălțat la cer.

Noi, prea fericii creștini, urmând poruncii date de însuș Fiul lui Dumnezeu, să ne suim cu sârguință în sânta biserică, muntele cel sânt al credincioșilor, în carea din mila Tatălui ceresc atotbunul, prin sârguința și jertfirea de bunăvoie a Fiului Său prea iubit, s'au sălășluit pe vecie *puterea și darurile prea sântului Duh*.

Fiecare creștin are dreptul a se indulci de darurile cerești și să poate lumina cu lumina cunoștinții prea sântului Duh, pentrucă încă în fașie, la sânta taină a Botezului, primește prin ungerea cu sântul Mir : „Pecetea darului Duhului sânt“.

Și cu toate că fiecare creștin este înarmat de sânta maică biserică cu cel mai prețios drept, totuș foarte puțini se indulcesc de darurile santei biserici, adecă foarte puțini se vor înalța cu mărire la cele cerești.

Bețivul, care partea cea mai mare a vieții sale o petrece în ameteala cea poftitoare de desfrânări sau în isprăvile păcătoase ale mâniei, cauciderea și răzburarea, nu se va înalța la cer întru mărire.

Se poate înalța oare bețivul în stare de beție pe o scară, la o înălțime pământescă oarecare?? Nu ! Hotărât că nu !

Și precum bețivul nu poate să se înalțe pe scară la o înălțime pământescă, căci ameteala veninoasă îl trânteste, astfel și trupul cel supt de patimile beției și a plăcerilor păcătoase nu să va ridica la înălțimea luminoasă a cerului, ci slăbiciunea îl va prăvăli în focul iadului.

Tălhariul, furul, lacomul și asupritorul care ș'a îngreunat sufletul cu răpirea sau asuprirea truditei agoniseli a celui sârguincios, nu poate să se înalțe pe scara cerească, căci precum cuiele unei scări pământeste putrezite de asprimea vremii nu pot ținea pe un om care poartă o povară în spate, astfel și cuiele scării sufletești putrezite de picurii lacrimilor celor jăfuiți, răpiți și asupriți, nu pot ținea sufletul împovărat al celor păcătoși, ci cu vuet mare îi prăbușește în prăpastia pierzării diavolești.

Oamenii treji și isteți însă, doritori de a privi frumșetea lumii de pe vârful muntilor celor mai înalți și stâncoși, spre a căror înălțare calea este foarte primejdioasă pentru adâncimea înfiorătoare a văilor stâncoase, cari înghit pe vecie pe celce numai o mică mișcare a greșit — acești oameni prin sârguință neobosită și prin folosirea mijloacelor aflate de bune înving toate greutățile și ajungând la înălțimea dorită, cu multă mângâiere se desfătează de priveliștea fermăcătoare a frumșetii pământeste.

Așa și creștinul care poartă în inima sa dorința ferbinte de a se înalța la cer întru mărire, nu se va lăsa amăgit de ispita și viclenia poftelor lumeste, nu va rătăci prin birturi, răși va apleca urechia inimii sfaturilor perzătoare a celor păcătoși ; nici nu va pândi pela răspântiile drumurilor, nici nu va intra

în ogrăda vecinului să-i răpească dreapta și trudită-agoniseală; nici nu va asupra pre cei slabi și săraci, ci cu sânguință neobosită va alerga la sânta biserică.

Ori de câte ori i-să va întinde cursa plăcerilor păcătoase ca să-l prindă, cu armele rugăciunii și a postului înarmându-se și prin cererea cu sânguință în sânta biserică, ca puterea darului Duhului sânt să-l întărească, va învinge toate opintirile ispitelor, își va păstra curătenia și aici pre pământ încă se va înălța la cea mai înaltă treaptă a cinstei și se va îndulci de roadele cinstei sale pământeste.

Să ne nizuim, ca prin faptele bune să ne înălțăm spre cer *scara sufletească*, a cărei laturi să fie: „*Iubirea către Dumnezeu și iubirea către deaproapele; iar culele să le impletim din faptele poruncilor dumnezeiești și din faptele milii trupesti*“. Astfel la înfricoșata venire a Domnului ne vom înălța cu mărire și de îngeri povățuiți, ne vom desfăta de frumșețile și ne vom îndulci de fericirea cea vecinică a cerului.

În roadele atotputerii Mântuitorului să fie toată nădejdea noastră și precum sântii apostoli văzând dumnezeiasca înălțare, cu lacrimi au strigat: „Nu ne lăsa pre noi săraci, ci trimite nouă pe prea sântul Duh, ca să ne lumineze“ (Stihiră la Vecernie), astfel și noi, când ne aflăm în indoială și întristare, să alergăm la sânta biserică și dela Cristos Dumnezeu, a cărui preamărită înălțare azi o sărbăm, prin rugăciune să cerem, ca să ne trimită darul Duhului sânt.

„Cu ajutorul Duhului sânt să ne curățim de toată spurcăciunea, ca curați fiind să auzim glasul tainic al lui Cristos nouă grăindu-ne: „*Nu mă voi despărți de voi, eu sânt cu voi și nime împotriva voastră*“ Amin (Cuvinte din Icosul Înălțării).

Iaz în 16 Mai 1ă10.

Ioan Popovici
preot ort român.

Ședința a V.

ținută în 28 Aprilie 1910 la 4 ore p. m.

Președinte: Prea S. S. Dl. Episcop **Dr. Miron E. Cristea**.

Notar: **Avram Corcea**

Prea S. S. Dl. Episcop diecezan Dr. M. E. Cristea exprimă următoarea dorință:

Este lucru cunoscut, că din cele trei eparhii ale metropoliei noastre, eparhia Caransebeșului este cea mai săracă, deci are să lupte cu cele mai mari greutăți și numai la acoperirea trebuințelor ei bisericesti-culturale mai arzătoare și neamănavere.

Despre această ne-am convins cu toții chiar și numai din discuțiile ce s'au făcut în cursul acestei sesiuni sinodale și mai ales din dezbaterile ședinței premergătoare.

Așa n'avem de unde îmbunătăți cât de cât sălărele profesorilor și a oficialilor conzistoriali de sus până jos; n'avem un edificiu seminarial corăspunzător celor mai modeste cerințe; n'avem internat de dai

Doamne nici pentru elevii din secțiunea clericală și nici pentru cei din secțiunea pedagogică; n'avem cancelarii pentru trebuințele administrațiunii centrale din eparhie; n'avem destule mijloace pentru ajutorarea învățătorilor, a catihetilor și multe, multe altele.

Dară de altă parte din însuflețirea generală, ce am aflat-o în aceste părți la poporul întreg față de biserica lui strămoșască și mai ales din exemplele de însuflețire atât de grăitoare ale unor valoroși bărbați din acest sinod eparhial ca Dl. Ioan M. Roșiu dela Biserica-albă și Dr. Nicolae Ionescu dela Caransebeș, ilustrate cu promisiuni frumoase de ajutorare efectivă: trebuie să conchidem, că avem inimi calde, cari să știu însufleți pentru idealele urmărite de biserică și cari ne vor sări în ajutor când glasul rugător al bisericii îi va chema la aducerea de jertfă pe altarul ei. După presemnele observate afiu că acum este timpul cel mai potrivit pentru a apela la sprijinul tuturor fiilor acestei eparhii și a le cere sprijinul întru acoperirea trebuințelor fără de cari înaintarea eparhiei e cu neputință.

Considerând cele espuse mai sus, apoi mai având în vedere și aceea, că arhidieceza noastră ardeleană în stare mult mai bună, încă, cu doi ani mai înainte a întemeiat un fond cultural pentru trebuințele ei, fiind în aceasta privință în anul trecut imitată și în eparhia Aradului precum și de metropolia soră a Blajului, considerând că la fondul întemeiat în arhidieceză au contribuit și credincioșii de ai eparhiei noastre dela cari nădăjduim că vor sări cu aceeași bunăvornță și'n ajutorul eparhiei proprii mai mult lipsite, din care înșiși fac parte.

Doresc:

Întemeierea unui „fond eparhial cultural“ special pentru acoperirea tuturor trebuințelor neamănavere ale eparhiei Caransebeșului atât din centru cât și din parohii; iar drept pildă și pentru alții pun însumi temelia acestui fond cu suma de 5000 cor. pe care cu considerare la starea mea materială acum dela începutul slujbei episcopesti, mă oblig a o plăti la cassa conzistorială cel mult în curs de (5) cinci ani în rate corăspunzătoare cruțate din salariul meu de episcop.

Și întru sporirea acestui fond invit pe toți dignitarii și asesorii Conzistorului nostru, pe toți protopopii tractuali, pe toți deputații acestui sinod, pe toți preoții și fruntașii cărturari și țărani, mai ales fără copii, precum și pe toți conducătorii institutelor de bani de pe teritorul eparhiei Caransebeșului și metropoliei, precum și pe toți ceice doresc înaintarea bisericii noastre și a credincioșilor ei, rugându-i să ne ofere întreg sprijinul lor moral și material, ca să putem mai ușor delătura piedecile ce să pun mereu deacurmezișul în calea înaintării noastre.

Conzistorul eparhial să însărcinează cu îndeplinirea unei colecte în acest scop.

Sinodul eparhial, ascultând cu vie atențiune această nobilă și frumoasă dorință a Prea S. S. D-lui Episcop diecezan Dr.

Miron E. Cristea între aplauze unanime cu adâncă recunoștință și mulțumită primește donațiunea de 5000 cor. și decide ca Conzistorul diecezan să lanseze o colecție — apel spre realizarea dorinței Prea S. Sale și întemeierea unui „fond eparhial-cultural“.

La cererea mea mai multor deputați sinodali înaltul Prezidiu pune la ordinea zilei întregirea prin alegere a posturilor vacante din senatele conzistoriale.

Considerând însămnătatea acestor posturi de asesori conzistoriali, sinodul eparhial amână alegerea până la proxima ședință, pentru a să da posibilitatea unei prealabile conțelegeri asupra persoanelor alegânde.

Comisiunea financiară prin raportul ei Petru Stoica referență asupra propunerii deputatului Dr. Petru Barbu, făcută în legătură cu decisiul sinodului eparhial din sesiunea prezentă Nr. 2 ca să să aleagă din sânul sinodului o comisiune, care să constate realitatea bilanțului ultim al tipografiei și librăriei diecezane și întru cât mersul afacerilor numitului stabiliment nu să poate îndrepta spre bine, să autorizeze Conzistorul, ca încă în decursul anului să ia măsurile necesare, că averea stabilimentului să nu descrească.

Comisiunea propune alegerea deputaților Dr. Iosif Olariu, Dr. Nicolae Ionescu și Constantin Burdia în această comisiune de cenzurare a stabilimentului diecezan.

Deputatul Dr. Iosif Olariu declară, că nu primește să facă parte din comisie.

După o discuție la care iau parte deputații Dr. Nicolae Ionescu, Dr. Petru Ionescu, Dr. Iosif Tr. Badescu, Dr. Gheorghe Dobrin și Dr. Petru Barbu fiind mai multe propuneri să ordonează votare în urma căreia.

Sinodul delegează din sinul său o comisiune constatatoare din deputații Dr. Petru Barbu, Dr. Nicolae Ionescu și Petru Borțun spre a constata realitatea bilanțului acestor stabilimente și raportarea până în trei luni despre rezultatul constatat autorizând Conzistorul a lua dispozițiile necesare asupra menținerii sau dării în arendă acestor stabilimente.

Comisiunea școlară prin raportul ei Dr. Iosif Popovici referență asupra raportului general al senatului școlar pe anul 1909, făcând propunerea, ca raportul să să ia la cunoștință pe lângă următoarele observări și propuneri:

1. Examenle de capacitate — despre cari să face amintire în partea I a raportului — să fie trecute sub punctul II;

2. La partea II, a raportului Conzistorul diecezan să îndrumă să aște modalitatea ca anomalia existentă la institutul pedagogic să să saneze, anume ca din 10 profesori să fie cel puțin jumătate ordinari-definitivi.

3. Partea IV din raport cuprinzându-se în partea III să să suprima pe viitor.

4. Cu privire la catihizare propune: să să îndeplinească circularele date de autoritățile noastre bisericesti cu privire la propunerea religiunii în școlile primare și medii.

5. Conzistorul diecezan să studieze instituirea revizorilor școlari în legătură cu concluzul congresual.

După o discuție mai îndelungată, la care iau parte deputații Dr. Petru Ionescu, Dr. Petru Barbu, Dr. Iosif Tr. Badescu și Dr. Gheorghe Popovici.

Raportul general al senatului școlar pe anul 1909 să primește atât în general, cât și în special, cu observările și propunerile comisiei școlare și să alătură la acest protocol sub litera F.

Comisiunea specială prin raportul Dr. Gheorghe Dobrin referență asupra raportului delegațiunii congresuale în afacerea despărțirii ierarhice.

Raportul delegațiunii congresuale să ia la cunoștință și să decide că suma votată de 2000 cor. (două mii) să să plătească.

Proxima ședință să fixeze pe măneci la 9 ore a. m., iar ședința prezentă să ridică.

Dr. Miron E. Cristea m. p.

episcop.

Avram Gorcea m. p.

notar.

Știri

„Din colecțiunea de predici“ a profesorilor Dr. T. Tarnavski și Dr. E. Voiutski a apărut tomul II. Acest tom cuprinde 62 predici (323 pag.) începând cu Duminica II după Rusali și sfârșind cu Duminica XVI după Rusali (pentru fiecare Duminică câte 4—5 predici). Să avizează deci toți cei interesați, că tomul II. să va trimite numai aceluia, cari vor fi achitat prețul lui anticipativ. Totodată să aduce la cunoștință, că din tomul I. numai puține exemplare să mai aște. Prețul opului întreg (3 tomuri) e de 18 cor., plus câte 30 fil. de fiecare tom pentru porto (pentru România Lei 21., plus câte 90 bani pentru porto de fiecare tom). Opu să poate procura numai la dl. Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie în Caransebeș.

Premiu Nasturel de 4000 le, Academia Română l-a dat Dlui Barbu St. Delavrancea pentru lucrarea dramatică „Apus de soare“. Deasemenea s'a ales Dr. Gr. Antim membru în secțiunea științifică, iar generalul Gr. Crăiniceanu membru corespondent în aceeași secțiune.

Decorat. Părintele Dionisie Bejan, conzilier în conzistoriul din Cernăuți, a fost decorat de regele Carol al României cu ordinul Coroana României în gradul de comandor.

Congresul bisericii sârbești s'a deschis Duminică în 16 l. c. la Carloviț.

Burse pentru ziaristi. Ministrul de culte contele Zichy va da burse de câte 1000 coroane ziaristilor de samă din capitală, ca să facă călătoria de studiu în străinătate.

Necrolog. Vasile V. Voina protopopul gr. or. român al Brașovului, paroh primar la Biserica Sf-tului Nicolae din Brașov-Șchei, asesor conzistorial onorar, președintele Eforiei școalelor centrale gr. or. române din Brașov, președintele băncii „Brașoveana“, membru în

reprezentanța comitatensă și comunală, membru activ al diferitelor corporațiuni și societăți, fost președinte al Delegațiunilor școlare și al Cemitetului parohial dela biserica Sf-tului Nicolae, fost profesor la gimnaziul român din loc etc. etc., nu mai este între cei vii! O boală i-a curmat firul vieții, după grele suferințe, Vineri în 14/27 Mai 1910 la 8 $\frac{1}{2}$ ore seara, împărțit fiind cu sfințele taine, în anul al 54 al etății, al 29-lea al fericitei sale căsătorii și al 27-lea al profeției sale. Însmormântarea a fost Luni în 17/30 Mai 1910 la 3 ore p. m. din locuința proprie în Brașov, în 15/28 Mai 1910.

Necrolog. *Aurelia Petroviciu* născ. *Ianculescu*, soția avocatului Dr. *Stefan Petroviciu*, a răposat Vineri în 27 Mai st. n. 1910 la ora 10 a. m. după un morb lung și grav, în al 45-lea an al vieții. Rămășițele defunctei au fost așazate spre vecinică odihnă Duminecă în 29 Mai st. n. 1910 la ora 11 i. m. după sf. liturgie dela locuința din strada Timișorii Nr. 40 în cimitierul gr. rom. din Logoj. Serviciul funebru a fost oficiat de P. C. S. protosinghul Dr. *Iosif Badescu*, azistat de protopresbiterul A. *Ghidin* (Caransebeș), parohii Ios. *Tempea* și Nic. *Birescu* (Lugoj), profesorul G. *Petrescu* (Caransebeș) și Mih. *Gaspar*, diacon în Lugoj. Răspunsurile funebrale le-a dat cu multă duiosie Reuniunea română de cântări sub conducerea dlui I. *Vidu*. Diaconul M. *Gaspar* a rostit apoi o pătrunzătoare cuvântare schișând frumoasele însușiri ale defunctei și cercând să aline încâtva durerea celor întristați. La însmormântare au participat P. S. S. episcopul gr. cat. Dr. V. *Hossu* cu număroasă suită, primarul A. *Marsowszky*, alte oficiole și un public imens din loc și jur. Fie-i odihna lină și memoria binecuvântată!

Doi medici renumiți au murit de curând. Anume Dr. Robert Koch în Berlin și Dr. Emil Zuckerkandl în Viena.

La polul sudic va călători anul acesta căpitanul Scott. E va avea cu sine mai multe sănii în formă de automobile.

Universitatea din Paris. Ludovic Liard, membru al Institutului, vicerector al universității (rector este totdeauna ministrul de culte), a publicat un op de mare importanță. Să spune că universitatea de Paris a fost fondată în secol. 13, nu avea edificiu propriu, ci pela mijlocul aceluia veac să înființază colegiile, dintre care cel mai renumit era *Sorbona*. În sec. 13, 14 și 15 universitatea înfloarește, apoi decade. Napoleon dă ființă facultăților, care să unesc într'un întreg abia în urma legii din 1896.

Universitatea are 5 facultăți având fiecare cea mai largă autonomie. Universitatea mai are un observatoriu în Nizza, laboratorii în Banyuls, Roskoff, Wimereux și Fontainebleau. Cheltueile universității să acopăr din bugetul statului, taxele de înscriere, din fundațiuni. Corpul didactic constă din 151 profesori, 179 agregăți, docenți și conferențieri. În anul 1907 au fost studenți 16. 179, dintre care 1320 sănt dame (829 sănt din străinătate). Aula cuprinde 3000 de oameni și e împodobită cu lucrările celor mai renumiți artiști.



Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistor diecezan gr. or. rom. din Caransebeș cu datul de 7 Mai 1910 de sub Nr. 2407 B. ex 1910 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea din nou a bisericii gr. or. rom. din Vârșeș.

Prețul de esclamară este 57.387 cor. 24 filei. Licitațiunea să va ținea în 5/18 Iunie 1910 la orele 9 a. m. în sala de ședință a institutului de economii și credit „Lucaefărul“ în Vârșeș.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua anunită, având a depune vadiul de 6000 cor. în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri, precum și condițiunile de licitațiune să pot vedea în orice zi la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. din loc (Andrassy tér Nr. 4). Comuna bisericească își rezervă dreptul de preferință asupra acelor măestri întreprinzători, în cari va avea mai multă încredere.

Întreprinzătorul nu are drept de a pretinde diurne sau viatic și spese de călătorie.

Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea Venerabilului Conzistor diecezan.

Întreprinzătorul este îndatorat să rebonifice comunei bisericești speșele avute cu compunerea planului și a specificațiunii de măsuri și spese.

Vârșeș, din ședința com. parohial, ținută în 12/25 Maiu 1910.

2—3 [5]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea*, protopresbiter.

Concurse

Pentru ocuparea postului de preot în parohia de clasa II-a din comuna **Srediștea-mică**, protopresbiteratul Vârșeșului, să escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumente:

1. Folosirea casei parohiale și a întravilanului;
2. Sesiunea parohială. Dările are a le solvi preotul;
3. Birul parohial, 2 coroane de fiecare număr;
4. Stola uzitată.

Recurenții sănt poștiți a se prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și cuvântare, cu prealabila învoire a Prea On. Oficiu protopresbiteral, dar nicidecum în ziua alegerii.

Petițiunile adresate comitetului parohial sănt a să înainta Prea On. Oficiu protopresbiteral în Vârșeș.

Din ședința comitetului parohial gr. or. român din Srediștea-mică ținută la 5/18 Mai 1910.

1—3 [26]

Alimpu Mihai

preș. com. par.

Ioan Albai

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea* protopresbiter.

Pe baza ordinațiunei Ven. Conzistoriu ddo 15 Decemvrie 1909 Nr. 7865 Șc. prin aceasta să escrie concurs pentru definitiva întregire a postului de *învățător* la școala confesională gr. or. română de băeți din **Banloc**, protopresbiteratul Ciacovei, cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele:

1. Salar în bani gata 1000 cor.
2. Cortel liber în edificiul școlăii.
3. Dela însmormântări unde va fi poștit 60 fil. și când mortul să aduce în biserică 1 cor.
4. Pentru conferințe și adunarea generală 20 cor.

Să observă că pentru întregirea salariului până la 1000 de cor. s'a cerut ajutor de stat.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești, a purta agendele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial, a face socoșile bisericești și școlare (a'e cultului) și a instrua și conduce corul bisericesc existent fără nici o remunerațiune. Pentru serviciile prestate în alte comune nu să acoardă nici un emolument. Recurenții au a-și subșterne recursele lor M. On. D. adm. protopresbiter, Aureliu Drăgan în Ghilad — fiind adresate comitetului parohial din Banloc. — Concurenții sănt poștiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare — dar nu în ziua de alegere.

Banloc, în 8 Februarie 1910

3—3 [24]

Petru Cherla m. p.

preot. președ. com. paroh.

Filip Pop m. p.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan* m. p. adm. protopresbiter.

Pentru ocuparea parohiei de clasa II-a din **Illova**, protopresbiteratul Caransebeșului, să escrie concurs de nou cu termin de 30 zile.

Emolumentele:

1. Sesiune parohială în complex de 32 jug.
2. Birul parohial dela 221 numeri.
3. Venitul stolar dela boteze, cununii, însmormântări.
4. Dela umblarea cu crucea de 2-ori pe an 80 cor.
5. Alté venite accidentale 20 cor.
6. Cortelul par. să află în zidire.

Recurenții sănt invitați a-și înainta petițiile de concurs P. On. Oficiu protopresbiteral în Caransebeș până la terminul indigitat și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică.

2—3 [25]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

A apărut broșura

Mizerie, boală, crimă și degenerare

sau

Alcoolismul și urmările lui

din punct de vedere economic, igienic, moral și național.

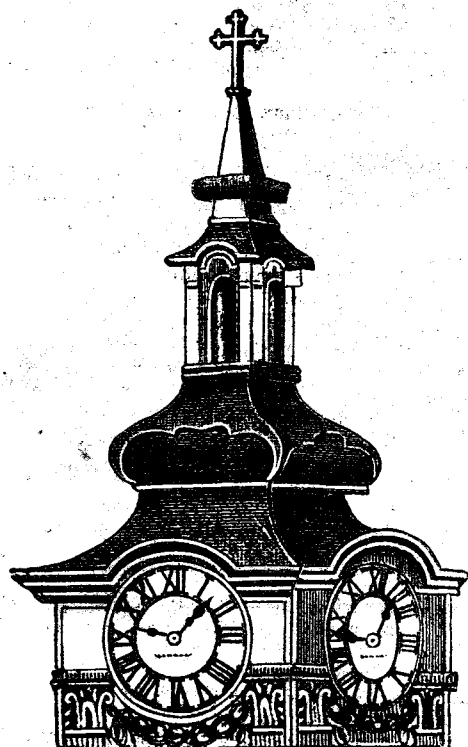
De **Pr. D. Voniga**. Tipografia nouă, Orăștie, 1910.

Broșura să estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins:

1. **Introducere**. 2. **Despre beuturi în general**. 3. **Istoricul beuturilor spirituoase**. 4. **Beția și consecințele ei, în general**. 5. **Efectele stricăcioase ale beuturilor spirituoase. în special asupra organismului omenesc**. 6. **Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. Tuberculoza (oftica) și morburile mentale**. 7. **Alcoolul și morala publică sau raportul dintre alcoolism și criminalitate**. 8. **Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. Copii bețivilor**. 9. **În resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare**. 10. **Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beției**. 11. **Cauzele alcoolismului**. 12. **Plan de învățământ antialcoolic**.

Prețul broșurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile.

3—6 [5]



OROLOAGE

pentru turnuri bisericesti

în executare solidă precum și repa-

ratura acestora prevede sub garanție

Friederic Grochowina

orologier și mehanic

în Caransebeș.

Casa institutului pedag.-teol. diecezan **Telephon 31**

9—26 [1]